

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. «Φεντερασιόν»
- β. Ορεινοί
- γ. ΕΑΠ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α. Στον ελληνικό χώρο, το πρόβλημα της έγχειας ιδιοκτησίας δεν γνώρισε τις εντάσεις που παρατηρήθηκαν σε άλλα ευρωπαϊκά ή βαλκανικά κράτη.
- β. Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου δεν είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση.
- γ. Ο Κωλέττης, ως αρχηγός του γαλλικού κόμματος, επεδίωκε μια κυβερνητική πολιτική που θα ενίσχυε τον ρόλο του βασιλιά .
- δ. Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Υπουργείο Περιθάλψεως .
- ε. Οι Μεγάλες Δυνάμεις τήρησαν ενιαία στάση έναντι των επαναστατών στο Θέρισο .

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

- α. Ποιες ήταν οι πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα μετά την εκλογική ήττα του Ελευθερίου Βενιζέλου το 1920 ; (μονάδες 10)
- β. Πώς οι εξελίξεις αυτές επηρέασαν τη στάση των Συμμάχων απέναντι στη χώρα; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Τι προσέφεραν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες του 1922 στη διαμόρφωση του νεοελληνικού πολιτισμού; **Μονάδες 10**

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στο ερώτημα:

Ποιοι παράγοντες άλλαξαν το θετικό κλίμα της πρώτης περιόδου της Κρητικής Πολιτείας;

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι εξελίξεις αυτές διαμόρφωσαν ένα ιδιότυπο διεθνές και εσωτερικό καθεστώς, όπως το περιέγραψε αδρά ο ίδιος ο Ελευθέριος Βενιζέλος :

«Την επί της νήσου επομένως κυριαρχίαν ασκούσι σήμερα [1901] αι τέσσαρες Μεγάλες Δυνάμεις. Και είναι μεν αληθές ότι αύται ενέκριναν το Κρητικόν Σύνταγμα δι' ου η νήσος χαρακτηρίζεται "πολιτεία αυτόνομος". Αλλ' η θέσπισις του Συντάγματος δεν κατέστησε την αυτονομίαν πραγματικήν, αφού η πλήρης αυτού εφαρμογή μόνο ν μετά την λήξιν της αρμοστείας είναι δυνατή, επηύξησε δε μόνον την αβεβαιότητα περί της υφισταμένης πολιτικής της νήσου καταστάσεως».

Στα χρόνια του Βενιζέλου ... : Εσωτερική και εξωτερική πολιτική, οικονομία, εκπαίδευση, πολιτισμός Χανιά - Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» – Υπουργείο Παιδείας, Δια βίου μάθησης και Θρησκευμάτων 2010, σσ. 28 - 29.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο τότε γενικός πρόξενος της Αγγλίας Εσμέ Χάουαρντ παρουσίαζε τον ύπατο αρμοστή απρόθυμο να συνεργαστεί με την κυβέρνηση: «Δεν απέκρυπτε την αντιπάθειά του για το συνταγματικό πολίτευμα. Μου είχε πει κάποτε ότι θεωρούσε άχρηστες τις κοινοβουλευτικές κυβερνήσεις, ότι, όντας ναυτικός, δεν αντιλαμβανόταν τίποτε άλλο από την αυστηρή πειθαρχία και ότι είχε σκοπό να κυβερνήσει την Κρήτη σαν πολεμικό πλοίο, με τον ίδιο καπετάνιο, ότι κι αν είχαν κατά νουν οι Δυνάμεις για το σύνταγμα με το οποίο είχαν προικοδοτήσει το νησί».

Λιλή Μακράκη, Ελευθέριος Βενιζέλος 1864 - 1910 : Η διάπλαση ενός εθνικού ηγέτη, 2^η έκδοση. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης 2001, σ. 394.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Μία ακόμα γενεσιουργός αιτία της σύγκρουσης του Βενιζέλου με τον πρίγκιπα Γεώργιο ήταν ασφαλώς η παλιά και βασανιστική ανησυχία του για οτιδήποτε είχε σχέση με την τύχη της Κρήτης [...] . Η άγνοια του περιεχομένου των διαπραγματεύσεων και των διαβημάτων του πρίγκιπα, ο οποίος δεν θεωρούσε αναγκαία τη σχετική πληροφόρηση των συμβούλων του, ασφαλώς όξυνε το κλίμα δυσπιστίας και καχυποψίας των σχέσεών του με τον Βενιζέλο .

Λιλή Μακράκη, Ελευθέριος Βενιζέλος 1864 - 1910: Η διάπλαση ενός εθνικού ηγέτη, 2^η έκδοση. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης 2001, σ. 398.

ΘΕΜΑ Δ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα :

- α. Ποια ήταν η κατάσταση των υποδομών του ελληνικού κράτους κατά την περίοδο 1830- 1870; (μονάδες 10)
- β. Ποιοι παράγοντες και ποιο πολιτικό πρόγραμμα προώθησαν την ανάπτυξη του οδικού δικτύου στα τέλη του 19^{ου} – αρχές 20^{ου} αιώνα; (μονάδες 13)
- γ. Ποιοι παράγοντες λειτούργησαν ανασταλτικά την ίδια περίοδο στην υλοποίηση του προγράμματος αυτού; (μονάδες 2)
- Μονάδες 25**

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ, 1830-1912

Έτος	Χιλιόμετρα δικτύου
1830	13
1852	164
1862	242
1867	398
1872	502
1882	1.122
1892	3.289
1912	4.637

Γ. Δερτιλής, Ιστορία του Ελληνικού κράτους 1830 - 1920, τόμος Β', 3^η έκδοση. Αθήνα : Βιβλιοπωλείον της «Εστίας» 2005, σ.675 .

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Μεγάλη προτεραιότητα του Τρικούπη –και ίσως ο τομέας όπου η πολιτική του στέφθηκε με τη μεγαλύτερη επιτυχία– ήταν τα δημόσια έργα. Στον τομέα αυτό η επιτάχυνση της κατασκευής της τεχνοοικονομικής υποδομής υπήρξε εντυπωσιακή.

Το πρώτο μέλημα του Τρικούπη ήταν η ανάπτυξη της συγκοινωνίας. [...] Το κόστος και οι δυσκολίες της μεταφοράς εμπόδιζαν την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς. Σε εποχή καλής εσοδείας τα δημητριακά σάπιζαν στην Τρίπολη, ενώ στο Ναύπλιο γίνονταν εισαγωγές. Στη Λιβαδιά το 1857 τα σιτάρια χαρίζονταν, την ώρα που στην Αθήνα η τιμή τους έφθανε τις 6 δραχμές το κιλό. Γύρω στα 1880 τα τούβλα που έφτιαχναν στο Μαραθώνα κόστιζαν 16 δραχμές η χιλιάδα. Για να φθάσουν ως την Αθήνα χρειάζονταν ταξίδι οκτώ ωρών, και η τιμή τους ανέβαινε στις 60 δραχμές. Ακόμα και το 1887 οι διαφορές στη λιανική πώληση των ειδών διατροφής ποίκιλλαν σημαντικά από περιοχή σε περιοχή. [...] Η ανάπτυξη του εσωτερικού οδικού δικτύου ήταν λοιπόν προϋπόθεση της αναπτύξεως τόσο του εμπορίου, όσο και των παραγωγικών δυνάμεων.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΔ'. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών 2000, σ σ. 50 - 51.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ως τον προχωρημένο 19^ο αιώνα, οι ελληνικοί δρόμοι δεν παίζουν παρά μόνο περιορισμένο οικονομικό ρόλο. Αρχικά αντιπροσωπεύουν οδούς διείσδυσης, και μόνον προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα ταυτίζονται με αγωγούς επικοινωνίας. Αλλά η υλοποίηση του δικτύου είναι μάλλον αποτέλεσμα μιας πολιτικής που επιδιώκει να υποκινήσει την οικονομική ανάπτυξη, ενώ η ελληνική κοινωνική δομή μοιάζει να αλλάζει με πολύ αργούς ρυθμούς.

Ασφαλώς η πολιτική της ανάπτυξης των μέσων επικοινωνίας, που προσπαθεί να εφαρμόσει ο Χ. Τρικούπης [...], έδωσε απτά αποτελέσματα στον τομέα της οδοποιίας. Οι δεκαετίες του 1870 και του 1880, όταν εμφανίζονται οι πρώτες απτές ενδείξεις αλλαγών στην ελληνική οικονομία, είναι βέβαιο ότι υποβάλλουν, σε ένα πνεύμα εκσυγχρονιστικό, όπως ήταν το πνεύμα του Τρικούπη, την ιδέα ότι η επικείμενη υλική πρόοδος είναι άμεση συνάρτηση της ανάπτυξης των συγκοινωνιών.

Μαρία Συναρέλλη, ρόμοι και λιμάνια στην Ελλάδα 1830 - 1880. Αθήνα: Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤ ΒΑ 1989, σ. 105.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

α. «Φεντερασιόν»

Μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της Θεσσαλονίκης με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, η οποία μετά το τέλος των βαλκανικών και την ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα, αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση της σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα. (σχολ. βιβλ. σελ. 46)

β. Ορεινοί

Μεγάλη πολιτική παράταξη της Εθνοσυνέλευσης του 1862 - 64 που απαρτιζόταν από διάφορες ομάδες, υπό τον Δ. Γρίβα και τον Κ. Κανάρη, με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων, των πλοιοκτητών. (σχολ. βιβλ. σελ. 77)

γ. ΕΑΠ

Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ). Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, το Σεπτέμβριο του 1923 ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η «Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων» (ΕΑΠ), με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση. Η ΕΑΠ λειτούργησε μέχρι το τέλος του 1930. Με ειδική σύμβαση μεταβίβασε στο ελληνικό δημόσιο την περιουσία της, καθώς και τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι στους πρόσφυγες. (σχολ. βιβλ. σελ. 153 και σελ. 155)

ΘΕΜΑ Α2

α. Σωστό. β. Λάθος, γ. Σωστό, δ. Σωστό, ε. Λάθος.

ΘΕΜΑ Β1

α. Σχολ. βιβλίο σελ 96, Ενότητα 4β «Οι Φιλελεύθεροι προκήρυξαν ... (σελ. 97) εξ ολοκλήρου το σύνταγμα» (μονάδες 10)

β. Σχολ. βιβλίο σελ 50, Ενότητα 4 «Το Νοέμβριο του 1920 ... αντίκρουσμα.» (μονάδες 5)
Σχολ. βιβλίο σελ 144, Ενότητα 1 «Το Νοέμβριο του 1920 ... εσωτερικό της Τουρκίας.»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολ. βιβλίο σελ 169 Ενότητα δ «Ο πολιτισμός»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Σχολ. βιβλίο Ενότητα 3 σελ. 208-209 «Τα πρώτα νέφη»

- «Το θετικό και αισιόδοξο κλίμα ... ψυχολογία των Κρητών».
- Εξάλλου, όπως διαφαίνεται από το Κείμενο Β, απόσπασμα του συγγράμματος της Λιλής Μακράκη «Ελευθέριος Βενιζέλος 1864-1910: Η διάπλαση ενός εθνικού ηγέτη» είναι εμφανές ότι ο Πρίγκιπας Γεώργιος δεν είχε καμία προθυμία να συνεργαστεί με την Κρητική Κυβέρνηση και ήταν ευθαρσώς αντίθετος με το συνταγματικό πολίτευμα. Εμφοφούνταν από δεσποτισμό και ανελευθερία, θεωρούσε «άχρηστες τις κοινοβουλευτικές κυβερνήσεις» και είχε πρόθεση να κυβερνήσει το νησί με «αυστηρή πειθαρχία», συγκεντρώνοντας όλη την εξουσία στο πρόσωπό του, παραγνωρίζοντας ακόμα και τις Μ. Δυνάμεις που είχαν προωθήσει το Σύνταγμα στην Κρήτη.
- Συμπληρωματικές πληροφορίες ως προς το χαρτκήρα του Συντάγματος και ως προς τα προβλήματα που απέρρεαν από αυτό δίνονται στο Κείμενο Α, απόσπασμα του συγγράμματος με τίτλο «Στα χρόνια του Βενιζέλου ...: Εσωτερική και εξωτερική πολιτική, οικονομία, εκπαίδευση, πολιτισμός». Ο Βενιζέλος εξ αρχής τόνιζε ότι παρόλο που σύμφωνα με το Σύνταγμα που ενέκριναν οι Πρέσβεις των Προστατίδων Δυνάμεων στην Ρώμη το νησί θεωρητικά ήταν «πολιτεία αυτόνομος», σε καμία περίπτωση δε συνέβαινε κάτι τέτοιο και αντιθέτως μόνο με την κατάργηση του θεσμού της αρμοστείας θα μπορούσε να εφαρμοστεί πλήρης αυτονομία και να καταλαγιάσει η πολιτική αβεβαιότητα.

Εξαιτίας των παραπάνω προκύπτει ότι το πιο σημαντικό πρόβλημα που περιέπλεκε το πολιτικό κλίμα στην Κρήτη ήταν η διαχείριση του εθνικού ζητήματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα, για το οποίο παρατηρήθηκε εξ αρχής διάσταση απόψεων μεταξύ του Γεωργίου και του Βενιζέλου. Ο Γεώργιος πίστευε ότι η λύση στο εθνικό ζήτημα θα ωριμάζε με συνεχείς παραστάσεις και υπομνήματα προς τις Μ. Δυνάμεις. Ο Ελ. Βενιζέλος όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Κείμενο Γ της Λιλής Μακράκη, ανέκαθεν ανησυχούσε για την τύχη της ιδιαίτερης πατρίδας του, δεδομένου ότι δε γνώριζε το περεχόμενο των διαβημάτων του Γεωργίου, αφού ο πρίγκιπας δε θεωρούσε αναγκαίο να πληροφορεί τους συμβούλους του.

Ο Βενιζέλος βλέποντας τα πράγματα πρακτικότερα και ρεαλιστικότερα, θεωρούσε ότι η λύση έπρεπε να είναι σταδιακή, με βαθμιαίες κατακτήσεις. Ως πρώτη κατάκτηση θεωρούσε την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από τις κρητικές πόλεις και την αντικατάστασή τους από ντόπια πολιτοφυλακή, με Έλληνες αξιωματικούς, ώστε να προσεγγίσει η Κρήτη την «πραγματική αυτονομία» για την οποία γίνεται λόγος στο Κείμενο Α.

«Η διάσταση των απόψεων ... κλίμα διχασμού».

ΘΕΜΑ Δ1

Σχολ. βιβλίο: Ενότητα 7, σελ. 31-33 «**Τα δημόσια έργα**»
και Ενότητα 1, σελ. 80 «**Η εδραίωση του δικομματισμού**»

- α) - «Το 1830, οι υποδομές ... δρόμων).» σελ. 31-32.
- Ο πίνακας του Δερτιλή, όπου καταγράφεται η εξέλιξη του οδικού δικτύου της χώρας στο διάστημα 1830-1912, επιβεβαιώνει την αργή προώθηση των έργων κατασκευής του. Συγκεκριμένα, το έτος ίδρυσης του ελληνικού κράτους (1830) υπήρχαν στην Ελλάδα 13χλμ. δικτύου και μέχρι το 1872 είχαν κατασκευαστεί μόλις 502 χλμ.
  - Το παράθεμα της Μ. Συναρέλλη, «Δρόμοι και λιμάνια στην Ελλάδα 1830-1880» αναφέρει χαρακτηριστικά ότι μέχρι και τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, οι ελληνικοί δρόμοι δεν αποτέλεσαν παράγοντα προώθησης της ελληνικής οικονομίας. Σε ένα πρώτο στάδιο εξυπηρετούσαν απλώς τις ανάγκες πρόσβασης σε περιοχές του ελληνικού χώρου και μόνο προς τα τέλη του αιώνα εξελίχθηκαν σε διαύλους επικοινωνίας. Ωστόσο, η κατασκευή οδικού δικτύου εντάσσεται στα πλαίσια μια πολιτικής που στόχευε «να υποκινήσει την οικονομική ανάπτυξη», ενώ η ελληνική κοινωνία ακολουθούσε αργούς ρυθμούς εξέλιξης.
  - Σύμφωνα με το παράθεμα από την Ι.Ε.Ε., η κατάσταση που επικρατούσε στις ελληνικές συγκοινωνικές υποδομές προκάλεσε δυσκολίες στη μεταφορά των προϊόντων και σημαντική αύξηση του κόστους της. Μάλιστα, αναφέρονται κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα που δείχνουν τη σημαντική αύξηση των τιμών των προϊόντων λόγω του χρόνου που απαιτούσε η μεταφορά τους. Προκειμένου να αναπτυχθεί, λοιπόν, το εσωτερικό εμπόριο και συνολικά η ελληνική οικονομία, καθίστατο αναγκαία η προώθηση του οδικού δικτύου.
- β) - «Η πύκνωση του οδικού δικτύου ... οδικού δικτύου.» (σελ. 32)
- Πράγματι, όπως φαίνεται και από τον δοθέντα πίνακα, μετά το 1872 και μέχρι το έτος 1912, κατασκευάστηκαν 4.637 χλμ. οδών. Το μεγαλύτερο μέρος του έργου υλοποιήθηκε στο διάστημα 1882 - 1892, που ταυτίζεται με την περίοδο πρωθυπουργίας του Χαρ. Τρικούπη.
  - «Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, το οποίο προέβλεπε ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας, αλλά και βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας» (σελ. 80).
  - Στο «εκσυγχρονιστικό πνεύμα» που διέκρινε το τρικουπικό πρόγραμμα αναφέρεται και η τρίτη πηγή. Σύμφωνα με αυτό, η οικονομική ανάπτυξη ήταν άμεσα συνυφασμένη με την προώθηση των συγκοινωνιακών υποδομών της χώρας.
  - Κατά συνέπεια, οι κυβερνήσεις του Χαρ. Τρικούπη έθεσαν σε προτεραιότητα την υλοποίηση δημοσίων έργων, προωθώντας με ταχύτερους ρυθμούς τις εργασίες κατασκευής τους.
- γ) Στους ανασταλτικούς παράγοντες ... μεγάλο τμήμα της χώρας.» (σελ. 32)

ΚΡΙΤΙΚΗ

Στο θέμα **A1** οι ορισμοί που ζητήθηκαν χαρακτηρίζονται αναμενόμενοι και επαναλαμβανόμενοι. Το θέμα **A2**, ερώτηση Σωστού-Λάθους, δεν έκρυβε «παγίδες» αλλά υπήρχε αστοχία στην διατύπωση της ερώτησης **A2 δ**, αφού δεν προσδιορίστηκε το χρονικό πλαίσιο. Η πρώτη ερώτηση θεωρίας, θέμα **B1 α και β** απαιτεί συνδυασμό γνώσεων από τρία διαφορετικά κεφάλαια του σχολικού βιβλίου, ενώ το θέμα **B2** θεωρείται εύκολο αλλά μη αναμενόμενο. Συμπερασματικά, τα θέματα της πρώτης ομάδας απαιτούσαν καλή γνώση του σχολικού βιβλίου αλλά και πλήρη κατανόηση του ζητουμένου.

Στην δεύτερη ομάδα θεμάτων, το θέμα **Γ1** ζητούσε στοιχεία από μία μόνο ενότητα του σχολικού βιβλίου (τα πρώτα νέφη) με μικρές δυσκολίες στην σύνθεση της απάντησης. Το θέμα **Δ1** (τα δημόσια έργα)

απαιτεί αφαιρετική ικανότητα από τους μαθητές, αφού τα στοιχεία των παραγράφων του σχολικού βιβλίου επιμερίζονται σε υποερωτήματα, και συνδυασμό γνώσεων από άλλο κεφάλαιο της ύλης. Και τα δύο θέματα χαρακτηρίζονται απαιτητικά, όχι τόσο ως προς την έκταση της απάντησης όσο ως προς την ανάγκη σύνθεσης των στοιχείων του σχολικού βιβλίου και των παραθεμάτων.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΤΑΣΟΣ - ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΝΑΝΤΙΑ

ΚΑΤΡΑΚΗ ΜΕΛΙΝΑ - ΚΟΛΛΙΑΣ ΝΙΚΟΣ

ΠΥΛΑΡΙΝΟΥ ΜΑΡΙΑ